HISTORIA I KULTURA
ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

FUNDACJA „DZIEDZICTWO”

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

TOM III

GMINA POSTOMINO

Redakcja:
WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI
JAN SROKA

SŁAWNO 2004

ABSTRACT: Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka (eds), *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. 3: *Gmina Postomino* [History and Culture of the Sławno region, vol. 3: Postomino Community]. Fundacja „Dziedzictwo", Sławno 2004. pp. 299, fig. 59, colour tabl. 52. ISBN 83-919236-3-0. Polish text with German summaries.

This is an edition of study of aspects of history and culture of the Postomino region [Pomerania, Poland]. These papers refer to history of the region which is virtually unknown for most of Polish current citizens. It hard to build a society without roots and without history. People who have lived here for over 50 years do not understand the cultural landscape which has been created and constructed for centuries. The aim of the collection of paper is to bring the history nearer. The knowledge about the past of the region will allow to understand the landscape and protect it as well as create a new social approach to the future.

Recenzent: prof. dr hab. Józef Lindmajer

© Copyright by Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka 2004
© Copyright by authors

Na okładce akwarela Günthera Machemehla *Pola w pobliżu Łącka* z 1941 roku

Publikacja dofinansowana przez Urząd Gminy w Postominie

Tłumaczenia na język niemiecki: *Brygida Jerzewska*

Redaktor: *Katarzyna Muzia*
Skład i łamanie: *Eugeniusz Strykowski*

Publikację wydano przy finansowym wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie ze środków Republiki Federalnej Niemiec

Die Publikation ist mit finanzieller Unterstützung der Stiftung für Deutsch-Polnische Zusammenarbeit in Warszawa aus Mitteln der Bundesrepublik Deutschland herausgegeben worden

Wydawca/Herausgeber: Fundacja „Dziedzictwo", 76-100 Sławno, ul. A. Cieszkowskiego 2
Wydawnictwo „Margraf", 76-100 Sławno, ul. A. Cieszkowskiego 12d

ISBN 83-919236-3-0

Druk/Druck: Boxpol, 76-200 Słupsk, ul. Wiejska 24

Spis treści

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI (Poznań), JAN SROKA (Sławno): **Małych ojczyzn czar – budowanie tożsamości kulturowej Ziemi Sławieńskiej** . . . 7

ZBIGNIEW GALEK (Postomino): **Dziś i jutro Ziemi Postomińskiej** 15

WACŁAW FLOREK (Słupsk): **Krajobraz gminy Postomino jako wynik ewolucji środowiska** 21

IGNACY SKRZYPEK (Koszalin): **Z najdawniejszych dziejów gminy Postomino** 35

MIROSŁAW CIESIELSKI (Berlin), PIOTR WAWRZYNIAK (Poznań): **Rozwój osadnictwa w rejonie wsi Dzierżęcin, pow. sławieński, w późnym okresie przedrzymskim, w okresie wpływów rzymskich i wędrówek ludów** 75

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Dygowo): **Nazwy miejscowe gminy Postomino** . 91

SYLWIA WESOŁOWSKA (Szczecin): **Z dziejów szkolnictwa na Ziemi Postomińskiej** 119

SEBASTIAN DEREN (Sławno): **Legenda Hansa Lange** 135

ELŻBIETA SZALEWSKA (Słupsk): **Siedziby dworskie i architektura pałaców Ziemi Postomińskiej** 143

ZBIGNIEW SOBISZ (Słupsk), ZBIGNIEW CELKA (Poznań): **Parki dworskie gminy Postomino** 165

EWA GWIAZDOWSKA (Szczecin): **Czar wakacji i smak codzienności – gmina Postomino w ikonografii** 177

GERHARD WIETEK (Hamburg): **Karl Schmidt-Rottluff in Jershöft (1920 –1931)** 209

ZBIGNIEW MIELCZARSKI (Sławno): **Dzieje poligonu w Wicku Morskim** . . . 219

ELŻBIETA RASZEJA (Poznań): **Krajobraz kulturowy wsi Staniewice i Nosalin** 233

RADOSŁAW BAREK (Poznań): **Budownictwo ryglowe na Pomorzu – tradycja i współczesność. Realizacja projektu edukacyjnego w Łącku** 251

KONSTANTY KONTOWSKI (Darłowo): **Postomińskie cmentarze** 259

ELŻBIETA FLOREK (Słupsk): **Zagospodarowanie turystyczne gminy Postomino na tle walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych** 273

Indeks osób 287

Indeks rzeczowy i nazw geograficznych 292

Lista adresowa autorów 297

Nazwy miejscowe gminy Postomino

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Dygowo)

1. Wprowadzenie

Do tej pory brak wydawnictw zajmujących się naukowo szczegółową toponimią powiatu sławieńskiego. Co prawda natrafiłem na informację, że istnieje opracowanie T. Ociepki *Toponimia północnej części byłego powiatu sławieńskiego*, ale tylko jako maszynopis (może praca magisterska?), bez bliższych danych bibliograficznych (Świetlicka, Wisławska 1998: 269). Fragmentaryczne informacje na ten temat znajdują się w opracowaniach obejmujących zazwyczaj większy teren Pomorza Środkowego lub Zachodniego. Przede wszystkim należy wymienić tu prace autorstwa E. Rzetelskiej-Feleszko i J. Dumy: *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne* (1973), *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego* (1985)[1], *Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych* (1996). Należy wziąć pod uwagę także publikację pod redakcją K. Rymuta (1996–2003), będącą obecnie w trakcie procesu wydawniczego: *Nazwy miejscowe Polski – historia, pochodzenie, zmiany*.

Praca niniejsza jest omówieniem toponimii współcześnie istniejących miejscowości gminy Postomino. Nie ująłem tu nazw wielu

[1] Korzystając z tej pozycji, zauważyłem, że zapisy dotyczące roku 1756 i 1804 nie mają charakteru źródłowego, ale są jedynie wskazówkami odautorskimi, zawartymi w jednym z wykorzystanych opracowań (Klempin, Kratz 1863), np. *Palow* (s. 430), *Pennekow* (s. 431), *Peest* (s. 532).

miejscowości, takich jak np.: Gross Waldhof i Klein Waldhof, Heinrichsfelde, Ilnica, Nosalinek, Szyszkowo (które istniały na terenie dzisiejszej gminy), gdyż nie pozwalają na to ramy mojego wystąpienia. Takie szczegółowe omówienie powinno stać się częścią opracowania toponimii całego powiatu sławieńskiego.

Wykaz miejscowości sporządziłem na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Szczecinie z kwietnia 2002 roku, potwierdzonych w roku 2004 w Urzędzie Stanu Cywilnego w Postominie, za co niniejszym dziękuję.

Materiał nazewniczy, począwszy od XIII wieku do dziś, został zaczerpnięty z niemieckich i polskich źródeł historycznych, map i opracowań (por. bibliografia). Opracowanie ma formę słownika, zawierającego nazwy słowiańskie, niemieckie i polskie. Włączyłem do niego również polskie nazwy, będące tzw. chrztami utworzonymi po 1945 roku przez Komisję Ustalania Nazw Miejscowych. Te toponimy, jako nie mające genetycznego i formalnego uzasadnienia na omawianym terenie, poprzedziłem przedrostkiem *pseudo-* (-topograficzne, -dzierżawcze itp.).

Artykuł hasłowy ma następującą budowę: hasło (współczesna postać nazwy), rodzaj obiektu, lokalizacja (względem Postomina), zapisy źródłowe w porządku chronologicznym. Następnie (po myślniku) etymologia kolejnych nazw obiektu, z uwzględnieniem zmian językowych oraz właściwości topograficznych terenu. W celu ukazania powiązań między obiektami, stosowane są odsyłacze (→), jeżeli w nich obok nazwy niemieckiej jest nazwa polska, to ta druga stanowi wyraz hasłowy.

Klasyfikację przeprowadziłem na podstawie kryteriów semantycznych i strukturalnych zaproponowanych przez W. Taszyckiego (1964; 1958, 228–268) i S. Rosponda (1957), a praktycznie połączonych i uzupełnionych przez H. Borka (1988) i D. Podlawską (1990).

2. Słownik nazw

Alt Kuddezow → Chudaczewo

Alt Paalow → Pałowo

Bylica, wieś, 11 km na z. od Postomina: *Schonberg* (Lubinus 1618), *Schonenberg* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Schönenberg* (Gilly 1789), *Schönneberg* (OVC 1819: 24), *Schöneberg* (VO 1896:

163; M100n 1913), *Korytkowo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 36), *Bylica* (Rospond 1951: 113; M25 1962: w nawiasie: *Korytkowo*; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 137; Mazurkiewicz 1972: 83; WUNM 1980: 203; M100t 1993, Rymut 1996–2003: I 473; Świetlicka, Wisławska 1998: 27; Białecki 2002: 36). Pierwotnie top. n. niem. *Schön*(*en*)*berg*, złoż. z adi. *schön* 'piękny' i ap. *Berg* 'góra'; n. pol. *Korytkowo* dwuznaczna: 1) pseudodzierż. od n.o. *Korytko* (Taszycki 1965–1983: III 89); 2) pseudotop. od ap. *korytko* (:*koryto*, tu 'zagłębienie, wyżłobienie terenowe'), z suf. *-ow-*, por. n.m. *Korytkowo*, *Korytków* (Rymut 1996–2003: V 149); potem n. pseudotop. *Bylica* równa ap. *bylica* 'gatunek rośliny', por. n.m. *Bylice* (Rymut 1996–2003: I 473).

Can(n)in → Kanin

Car(t)zin → Karsino

Chorzelino → Korlino

Chudaczewko, wieś, 6 km na pd. z. od Postomina: *Neu Kuddezow* 1753 (Froese 1938: 135; Gilly 1789; OVC 1819: 23; M100n 1913), *Neu-Kuddezow* (VO 1896: 129), *Chudaczewo*, *Nowe Chudaczewo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 115), *Chudaczewko* (Rospond 1951: 37; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 163; Mazurkiewicz 1972: 115; WUNM 1980: 242; M100t 1993; Rymut 1996–2003: II 101; Białecki 2002: 42). Pierwotna n. niem. relac. (dyfer.), złoż. z adi. *neu* 'nowy' i n.m. → *Kuddezow*, pol. *Chudaczewo*; n. pol. początkowo relac. (ponow.), równa n.m. → *Chudaczewo*, potem relac. (dyfer.): za pomocą adi. *nowy* lub suf. *-ko*, dodanego do n.m. → *Chudaczewo* (por. Rymut 1996–2003: II 101).

Chudaczewo → Chudaczewko

Chudaczewo, wieś, 4,5 km na z. od Postomina: *Koddesowe* 1431 (Lemcke 1919: 36), *Cuddessow* 1453 (Lemcke 1919: 95), *Kuddetzowe* 1478 (Lemcke 1919: 111), *Kuddetczowe* 1482 (Lemcke 1919: 116), *Kuddetczow* 1484 (Lemcke 1919: 117), *Cuddeczow* 1506 (Lemcke 1919: 137), *Cutsow* (Lubinus 1618), *Kuddezow* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; Lorentz 1964: 57), 1753 (Froese 1938: 135; Schmettau 1780; Gilly 1789), *Alt Kuddezow* (OVC 1819: 23; M100n 1913), *Alt-Kuddezow* (VO 1896: 4), *Chudaczewo* (Kozierowski 1934: 55; Rospond 1951: 37; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 163; Mazurkiewicz 1972: 115; WUNM 1980: 242;

M100t 1993; Rymut 1996–2003: II 101; Świetlicka, Wisławska 1998: 36; Białecki 2002: 42), *Stare Chudaczewo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 115). Słow. n. dzierż. **Chudziszewo* od n.o. *Chudzisz* (Taszycki 1965–1983: I 347) lub **Chodzisz* (Malec 1982: 6), z suf. *-ow-* (*-ewo*), w formach zniemczonych zmiany fonetyczno-graficzne: *ch* > *k* i *sz* > *s*, *ss*, *tz*, *tcz*, *cz*, *z*[2], z czasem dodany niem. adi. dyfer. (relac.) *alt* 'stary'; po 1945 roku pol. n. relac. (dyfer.), złoż. z adi. *stary* i n.m. *Chudaczewo*, będącej niewłaściwym odtworzeniem formy pierwotnej, potem odrzucenie przymiotnika, (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 56; Rymut 1996–2003: II 101).

Corlin → Korlino

Cörlin → Korlino

Crolow Strand → Królewice

Dörsentin → Dzierżęcin

Dzierżęcin, wieś, 11 km na z. od Postomina: *Dersentyn* 1275 (Dreger 1748: II 332), 1430 (Lemcke 1919: 30), *Dersentin* 1308 (Dreger 1748: V 430; Perlbach 1881–1882: 583–586; Kozierowski 1934: 60; Trautmann 1948–1949: I 151; Trautmann 1950: 48), *Dersyntyn* 1308 (Lorentz 1964: 24), *Dersenthin* 1545 (Heyden 1961–1964: II 285), *Darsentin* (Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Drösentin* (Schmettau 1780), *Dörsentin* (Gilly 1789; OVC 1819: 23), *Dörsenthin* (VO 1896: 40; M100n 1913), *Dersęcino* (Kozierowski 1934: 60), *Derzencino*, *Dzierżęcino* 1945-50, n. uż. (Mazurkiewicz 1972: 83), *Dzierżęcin* (Rospond 1951: 66; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 256; Mazurkiewicz 1972: 121; WUNM 1980: 399; M100t 1993; Rymut 1996–2003: II 500; Świetlicka, Wisławska 1998: 61; Białecki 2002: 61). Słow. n. dzierż. od n.o. **Dzierżęta* z suf. *-in-* lub od n.o. *Dzierż*, *Dzierżek* (Taszycki 1965–1983: I 558) z suf. *-ętin-*, w formach zniemczonych zmiany fonetyczno-graficzne, podobnie w niektórych formach pol. (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 116; Rzetelska-Feleszko 1973: 113; Rymut 1996–2003: II 500–501), n.m. *Dzierżki*, *Dzierżek*, *Dzierżkowice*, *Dzierżków* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902), *Dzierżęcino* (Belchnerowska 1995: 26).

Gartzhouede → Jarosławiec

---

[2] O możliwościach takich zmian por. Chludziński 2001.

Gorieshagen → Górsko

Görshagen → Górsko

Górsko, wieś, 4,5 km na pn. od Postomina: *Gorieshagen* (Lubinus 1618), *Görshagen* (Gilly 1789; OVC 1819: 35), 1862 (Klempin, Kratz 1863: 657; VO 1896: 60; M100n 1913), *Jagasowo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 125; Białecki 2002: 74), *Górsko* (Rospond 1951: 87; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 322; Mazurkiewicz 1972: 125; WUNM 1980: 518; M100t 1993), 1999 (Rymut 1996–2003: III 314; Białecki 2002: 74). N. dzierż., dwuznaczna: 1) hybryda, jeśli I czł. to słow. n.o. **Gořiš*, **Goreš*, por. *Gorzesz* (: *Gorzysław*) (Taszycki 1965–1983: II 170), por. n.m. *Goryszewo, Gorzechowo, Gorzeszyn* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: II 728–730), *Gruszewo* (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 53; Rymut 1996–2003: III 408; Chludziński 2000: 37), *Wietszyno* (*Gorzeszewo*) (Chludziński 2000: 119); 2) niem., jeżeli to n.o. dolnoreńsko-westfalska *Görres*, *Görries* lub dniem. *Görs*, *Görres* (: *Gregor*, *Gregorius*, pol. *Grzegorz*) (Bahlow 1985: 179), II czł. to niem. ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’ (por. Rymut 1996–2003: III 314), gdzie mowa tylko o hybrydzie; n. pol. *Górsko* jest substytucją fonet.-słowotw. formy niem. z adid. do ap. *góra* i dodaniem suf. *-sko*, n. *Jagasowo* niejasna.

Grünhof → Wykroty

Jackowo → Jarosławiec

Jagasowo → Górsko

Jankowice → Mazów

Jarosławiec, wieś, 12 km na pn. z. od Postomina: *Gartzhouede* 1460 (Lemcke 1919: 102), *Garczehoued* 1491 (Lemcke 1919: 121), *Gartzehovede* 1539 (Heyden 1961–1964: I 142), *Gorseheftet* 1545 (Heyden 1961–1964: II 164), *Gartzeheft*, *Gartzehoffde* (Heyden 1961–1964: II 166, 167), *Garschovet* (Lubinus 1618), *Jarsthöffde* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Jerchoff* (Schmettau 1780), *Jershöft* (Gilly 1789; OVC 1819: 24; VO 1896: 84; M100n 1913), *Jackowo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 84), *Jarosławiec* (Rospond 1951: 104; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 393; Mazurkiewicz 1972: 128; WUNM 1980: 630; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 82), 2001 (Rymut 1996–2003: IV 100; Białecki 2002: 84). Hybryda, dwuznaczna: 1) według Rymuta

(1996–2003: IV 100) I czł. to pom. *gard*, pol. *gród*, II czł. to śrdniem. *hovede*, *hōfte*, niem. *Hof* ‘zagroda’ (Lübben 1980: 150), przejście *Gartzehovede* > *Jershöft* jest rezultatem niem. zmian dialektalnych *g-* > *j-*, ze zmianą nagłosowego *ja-* > *je-*; 2) według Rzetelskiej-Feleszko, Dumy (1985: 262) I czł. to słow. n.o. *Jaracz*, *Jarasz*, *Jarsza* lub *Jarost* (Taszycki 1965–1983: II 435, 438, 448, 450) z późn. zmianą *ja-* > *je-*; powojenna i współczesna postać to substytucje słowotw. fonet. n. niem., oparte na podobieństwie I czł i n.o. *Jacek* lub *Jarosław*, do której dodano suf. *-owo* lub *-ec* (por. Rzetelska-Feleszko 1973: 158).

Jershöft → Jarosławiec

Jezierzany, wieś, 9,5 km na pn. z. od Postomina: *Nienhaghen* 1443 (Lemcke 1919: 71), *Nygenhaghen* 1482 (Lemcke 1919: 115), 1484 (Lemcke 1919: 116), 1503 (Lemcke 1919: 132), *Nigenhaghen* 1503 (Lemcke 1919: 133), *Nienhagen* (Lubinus 1618), *Niegenhagen* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Neuenhagen* (Gilly 1789; OVC 1819: 25; VO 1896: 125; M100n 1913), *Jeziorno*, *Jeziorzany*, *Wilejsko* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 128; Białecki 2002: 86), *Jezierzany* (Rospond 1951: 109 – n. niem. *Neuenhagen*, *Amt*); M25 1962 (w nawiasie: *Nowa Wieś*); Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 409; Mazurkiewicz 1972: 128; WUNM 1980: 651; M100t 1993), 2001 (Rymut 1996–2003: IV 181; Białecki 2002: 86 – n. niem. *Neuenhagen*, *Amt*). Niem. n. kult., złoż. z adi. śrdniem. *nien*, *nigen*, niem. *neu* ‘nowy’ i ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’, w źródłach pol. spotykany też dodawany ap. *Amt* ‘urząd’ (etym. niejasna); *Jeziorno* to pol. n. top. (lok. – miejscowość położona jest nad jeziorem Wicko), utworzona od ap. słow. **jezero*, pol. *jezioro* za pomocą suf. *-no* (por. Borek 1968: 93); *Jeziorzany*, *Jezierzany* to n. pseudoetn., utworzone suf. *-any* (por. Rymut 1996–2003: IV 181); pol. n. *Wilejsko* niejasna, może pierwotnie zawierająca n.m. *Wilno* (**Wileńsko*); efemer. pol. n. *Nowa Wieś* jest kalką n. niem.

Jeziorno → Jezierzany

Jeziorzany → Jezierzany

Kanin, wieś, 9 km na pd. z. od Postomina: *Canin* 1240 (Klempin 1868–1936: I 303; Perlbach 1881–1882: 61; Lorentz 1964: 44; Trautmann 1948–1949: II 62; Trautmann 1950: 74), *Cannin* (Lubi-

nus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; Gilly 1789), *Cannien* (Schmettau 1780; OVC 1819: 25; VO 1896: 25), *Kannin* (M100n 1913), *Kanino* (Kozierowski 1934: 74), 1945–1950 n. uż. (Mazurkiewicz 1972: 129; M25 1962), *Kanin* (Rospond 1951: 118; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 440; Mazurkiewicz 1972: 129; WUNM 1981: 30; M100t 1993), 2001 (Rymut 1996–2003: IV 322; Białecki 2002: 92). Słow. n. dwuzn.: 1) dzierż. od n.o. *Kania* (Taszycki 1965 –1983: II 529); 2) top. od ap. kasz. *kania* 'ptak z rodziny sokołów', z suf. *-in-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 121; Rymut 1996 –2003: IV 322), n.m. *Kanice*, *Kanie*, *Kaniów* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902), *Kanino* (Nieckula 1971: 269); formy niem. to substytucje fonet.

Kanino → Kanin

Kannin → Kanin

Kar(t)zin → Karsino

Karczyno → Karsino

Karsino, wieś, 10 km na z. od Postomina: *Cartzin* 1275 (Klempin 1868–1936: VII 415), 1521 (Lemcke 1919: 152), 1541 (Lorentz 1964: 46), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Carsyn* 1417 (Lemcke 1919: 21), 1453 (Lemcke 1919: 97), *Karsyn* (Lemcke 1919: 97), *Karzin* 1485 (Trautmann 1948–1949: II 91; M100n 1913), *Carczyn* 1506 (Lemcke 1919: 137); 1507 (Lemcke 1919: 139), *Kartzin* 1540 (Heyden 1961–1964: II 60), *Catzin* (Lubinus 1618), *Carzin* (Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 23; VO 1896: 29), *Karczyno* (Kozierowski 1934: 75), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 130), *Karsino* (Rospond 1951: 120; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 448; Mazurkiewicz 1972: 130; WUNM 1981: 43; M100t 1993), 2001 (Rymut 1996–2003: IV 355; Białecki 2002: 94). Słow. n. kult. od ap. psł. **krčь*, pol. *karcz* 'wykarczowany pień', z przejściem **r* > *ar*, z suf. *-in-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 125; Rzetelska-Feleszko 1973: 102; Rymut 1996–2003: IV 355), n.m. *Karczów*, *Karczyno* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); dzisiejsza forma nieco zniekształcona, będąca resubstytucją niem. substytucji fonet.; forma z 1618 niepoprawna (brak *r*).

Kat. → Kłośnik

Kłośnik, osada, 2,5 km na pd. od Postomina: *Kat.* (Gilly 1789), *Niederwald* (OVC 1819: 23; VO 1896: 133; M100n 1913), *Kłośnik*

(Rospond 1951: 130; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 480; Mazurkiewicz 1972: 132; WUNM 1981: 91; M100t 1993). Pierwotnie niem. n. kult., równa ap. *Kate* ‘chata’ w pl.; potem n. top., złoż. z adi. *nieder* ‘niski’ i ap. *Wald* ‘las’; n. pol. pseudokult., utworzona od adi. *kłośny* (: *kłos*) suf. *-ik*, co ma metafor. informować o zasobności tej wsi, por. n.m. *Kłuśnik* (Rymut 1996–2003: IV 535).

Korlin → Korlino

Körlin → Korlino

Korlino, wieś, 6 km na z. od Postomina: *Korlin* 1485 (Trautmann 1948–1949: I 141; Trautmann 1950: 82), *Corlin* 1545 (Heyden 1961–1964: II 153; Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; Schmettau 1780), *Cörlin* (Gilly 1789; OVC 1819: 24; VO 1896: 32), *Körlin* (M100n 1913; Lorentz 1964: 51), *Korlino* (Kozierowski 1934: 80 – z uwagą, że może pierwotnie *Chorzelino*; Rospond 1951: 137; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 514; Mazurkiewicz 1972: 134), 1980 (WUNM II 165; M100t 1993; Białecki 2002: 104; Rymut 1996–2003: V 141), *Przybudówka* 1945–1948 (Białecki 2002: 104; na mapie M100t 1993 jest osobny obiekt o n. *Przybudówka-Korlino*). Słow. n. dzierż. z suf. *-in-* od n.o. *Karl, Karol* (Taszycki 1965–1983: II 538) z bardzo wczesną substytucją *a* > *o*, por. n.m. *Karlin* (Nieckula 1971: 269), *Karlewo, Karlin* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: III 841–42); rekonstrukcja Kozierowskiego i Trautmanna *Chorzelin(o)* (mało prawdopodobna w świetle zapisów) od n.o. *Chorzela* (Taszycki 1965–1983: I 334), por. n.m. *Chorzele, Chorzelino, Chorzelów* (Rymut 1996–2003: II 73; por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 124; Rzetelska-Feleszko 1973: 29; Rymut 1996–2003: V 141; Chludziński 2000: 46); n. niem. to adaptacje n. słow.; n. pol. *Przybudówka* pseudokult., równa ap. *przybudówka*.

Koryciany → Złakowo

Korytkowo → Bylica

Krolower Strand → Królewice

Krolowsche Strand → Królewice

Królewice, osada, 7 km na pn. z. od Postomina: *Krolowsche Strand* (Gilly 1789), *Strand* (OVC 1819: 24), *Crolow Strand* (VO 1896: 34), *Krolower-Strand* (M100n 1913), *Królewice* (Rospond

1951: 146; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 547; Mazurkiewicz 1972: 135; WUNM 1981: 215; M100t 1993; Białecki 2002: 109; Rymut 1996–2003: V 340). Pierwotnie niem. n. relac. (lok.), złoż. z adi. (w kilku wariantach) od n.m. → *Krolow*, pol. *Królewo*, i ap. *Strand* 'wybrzeże, plaża'; możliwa elipsa czł. określającego, wówczas n. top.; n. pol. pseudopatr. od n.o. *Krol* (Taszycki 1965–1983: III 144) lub od ap. *król*, z suf. *-ewice*, por. też ap. *królewicy* 'poddani króla', por. n.m. *Królewice* (1) (Rymut 1996–2003: V 340), nawiązuje do pobliskiej n.m. → *Królewo*.

Królewko, przysiółek, 4 km na z. od Postomina: *Neu Krolow* (OVC 1819: 24), *Neu-Crolow* (VO 1896: 124), *Neu-Krolow* (M100n 1913), *Przybudówka Królewo* 1945–1948 (Białecki 2002: 109; M25 1962), *Królewko* (Rospond 1951: 146; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 547; Mazurkiewicz 1972: 135; WUNM 1981: 215; M100t 1993; Białecki 2002: 109). Pierwotnie niem. n. relac. (dyfer.), złoż. z adi. *neu* 'nowy' i n.m. → *Krolow*, pol. *Królewo*; n. pol. też relac. (dyfer.): *Przybudówka Królewo* złoż. z ap. *przybudówka* i n.m. → *Królewo*, a n. *Królewko* utworzona od n.m. → *Królewo* za pomocą suf. *-ko*.

Królewo, wieś, 4,5 km na pn. z. od Postomina: *Crolow* 1341 (Trautmann 1948–1949: I 30), 1493 (Kratz 1862: 141), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 283; VO 1896: 34), *Krolowe* 1482 (Lemcke 1919: 115), *Crolowe* 1490 (Kratz 1862: 110), *Crulow* 1491 (Kratz 1862: 130), *Krolouw* 1493 (Kratz 1862: 143), *Krolow* 1493 (Lorentz 1964: 56), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 171); 1628 (Klempin, Kratz 1863: 252), (*krolow*) (Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 24; M100n 1913), *Crolo* 1498 (Kratz 1862: 169), *Krolo* 1519 (Stojentin 1895: 92), *Krulow* 1562 (Kratz 1862: 293), *Crowlow* (Lubinus 1618), *Królewo* (Kozierowski 1934: 83; Rospond 1951: 146; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 547; Mazurkiewicz 1972: 136; WUNM 1981: 215; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 108; Białecki 2002: 109; Rymut 1996–2003: V 342). Słow. n. dzierż. od n.o *Krol* (Taszycki 1965–1983: III 144) lub od ap. *król*, z suf. *-ow-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 61; Rymut 1996–2003: V 342), n.m. *Królew*, *Królewo* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); n. niem. to adpatacje n. słow., niekiedy w nich uproszczenie wygłosu (*Krolo*) lub epenteza (*Crowlow*).

Kuddezow → Chudaczewo

Lan(t)zig → Łącko

Łącko, wieś, 7,5 km na pn. z. od Postomina: *Lanszik* 1317 (Dreger 1748: VI 344; Klempin 1868–1936: V 339; Lorentz 1964: 61), *Lanszick* 1317 (Trautmann 1948–1949: II 22; Trautmann 1950: 92), *Lanczk* 1406 (Lemcke 1919: 5, 10), *Lantczk* 1478 (Lemcke 1919: 111), *Lantzke* 1491 (Kratz 1862: 123–124), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Lantzk* 1502 (Lemcke 1919: 131), *Lanske* (Lubinus 1618), *Lantzig* (Schmettau 1780), *Lanzig* (Gilly 1789; OVC 1819: 24; VO 1896: 105; M100n 1913), *Łącko* (Kozierowski 1934: 88; Rospond 1951: 173; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 625; Mazurkiewicz 1972: 139; WUNM 1981: 341; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 121; Białecki 2002: 124). Słow. n. top. od ap. **łąč-*, pol. *łąka*, lub **łąž-*, pol. *łąg*, *łęg* (por. Sławski 1952–1982: V 83, 79), z suf. *-ьsk-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 222; Rospond 1969: 168), por. n.m. *Łącko*, *Łężyce* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); formy zniemczone to adaptacje fonet.-słowotw., często zniekształcające formę pierwotną ze względu na różnice fonetyczne.

Marsow → Marszewo

Marszewo, wieś, 2 km na pn. od Postomina: *Marsow* 1436 (Clericus 1880: 99), 1442-1523 (Trautmann 1948–1949: I 116), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 171; Lorentz 1964: 77; Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), 1770 (Stojentin 1900: 474; Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 35), 1862 (Klempin, Kratz 1863: 657; VO 1896: 116; M100n 1913), *Märsow* 1442 (Lemcke 1919: 70), *Marszewo* (Kozierowski 1934: 91; Rospond 1951: 184; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 671; Mazurkiewicz 1972: 141; WUNM 1981: 413; M100t 1993; Białecki 2002: 131), *Marzewo*, *Maszewo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 141; Białecki 2002: 131). Słow. n. dzierż. od n.o. *Marsz*, *Marszo* (Taszycki 1965–1983), z suf. *-ov-*, zawiera grupę *tart* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 67; Rzetelska-Feleszko 1973: 32), n.m. *Marszew*, *Marszewo* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902; Kęsikowa 1976: 96); formy pol. *Marzewo*, *Maszewo* to niepoprawne odtworzenie postaci pierwotnej; forma niem. *Marsow* jest substytucją graficzno-fonet. n. słow.

Marzewo → Marszewo

Masławice → Masłowice

Masłowice, wieś, 6,5 km na z. od Postomina: *in Masselwitze* 1484 (Lemcke 1919: 116), *Masselvitz* (Lubinus 1618), *Masseluitz* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), *Maßeluitz* 1628 (Lorentz 1964: 70), *Maselwitz* (Schmettau 1780), *Masselwitz* (Gilly 1789; OVC 1819: 23; VO 1896: 116; M100n 1913), *Masłowice* (Kozierowski 1934: 91; Rospond 1951: 185; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 674; Mazurkiewicz 1972: 141; WUNM 1981: 418; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 133; Białecki 2002: 132), *Masławice* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 141; Białecki 2002: 132). N. patr. od n.o. *Masław* (Malec 1971: 94), z suf. *-ice* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 161); dzisiejsza forma jest jej niedokładnym odtworzeniem, zapewne z adideacją do ap. *masło*; formy niem. to substytucje fonet. n. słow.

Masselwitz → Masłowice

Maszewo → Marszewo

Mazów, wieś, 7 km na pd. z. od Postomina: *Mozow* 1240 (Klempin 1868–1936: I 303; Perlbach 1881–1882: 61; Lorentz 1964: 71), *Metzow* 1515 (Lemcke 1919: 145, 146); 1518 (Lemcke 1919: 148; Lubinus 1618), *Meitzow* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; VO 1896: 117; M100n 1913), *Meizow* (Gilly 1789; OVC 1819: 25), *Mozewo* (Kozierowski 1934: 94), *Jankowice* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 141; Białecki 2002: 132), *Mazów* (Rospond 1951: 185; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 677; Mazurkiewicz 1972: 141; WUNM 1981: 423; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 135; Białecki 2002: 132). Słow. n. dzierż., może **Moszewo* od n.o. *Mosz* (Malec 1982: 24) lub od n.o. **Metь*, por. *Mieć*, *Miecko* (Malec 1982: 71), z suf. *-ov-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 67), n.m. *Mieczewo* (Nieckula 1971: 130); formy niem. to adaptacje fonet. n. słow.; propozycja Kozierowskiego i współcz. forma pol. to niedokładne resubstytucje zapisów niem.; efemer. pol. n. *Jankowice* jest pseudopatr., utworzona od n.o. *Janek* (Taszycki 1965–1983: II 412) suf. *-owice*, por. n.m. *Jankowice* (Rymut 1996–2003: IV 62).

Mei(t)zow → Mazów

Mozewo → Mazów

Nacmierz, wieś, 11 km na z. od Postomina: *Nasmershaghen* 1417 (Lemcke 1919: 21), 1450 (Lemcke 1919: 83), *Naszmershaghen*

1478 (Lemcke 1919: 110), *Naßmershaghen* 1482 (Lemcke 1919: 115), 1484 (Lemcke 1919: 117), 1503 (Lemcke 1919: 132), *Naczemershaghen* 1503 (Lemcke 1919: 133), 1505 (Lemcke 1919: 134), 1508 (Lemcke 1919: 140), 1510–1511 (Lemcke 1919: 143), *Natzmershaghen* 1512 (Lemcke 1919: 144), *Natmershagen* (Lubinus 1618), *Natzmershagen* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 24; VO 1896: 122; M100n 1913), *Nacmierz* (Kozierowski 1934: 95 – z informacją, że to nowszy (!) przysiółek od nazw.; Rospond 1951: 202; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 729 – ale w tym spisie można też spotkać formę *Naćmierz*; Mazurkiewicz 1972: 144; WUNM 1981: 508; Białecki 2002: 142), *Naćmierz* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 144; M25 1962; M100t 1993; 2004 USC Postomino). Pierwotnie niem. n. dzierż., złoż. z nazw. rodu *von Natzmer*, znanego od XIV wieku, por. *Heino Natzmer* 1390 (Stojentin 1895: 4), *Hinrick natzmer* 1493 (Klempin, Kratz 1863: 156), a to od słow. n.o. *Naczęmir* (Malec 1971: 77), *Nacimer* 1228, *Natzimer* 1229, *Nazemer* 1330 (Taszycki 1965–1983: IV 3), por. *Nacmer*, *Natzmer* (Breza 2002: 284) oraz ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’ (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 266), gdzie n. jako hybryda słow.-niem.; pol. n. *Nacmierz* jest substytucją fonet.-słowotw. n. niem., w formie *Naćmierz* błędne zmiękczenie.

Naćmierz → Nacmierz

Natzmershagen → Nacmierz

Neu Krolow → Królewko

Neu Kuddezow → Chudaczewko

Neu Paalow → Pałówko

Neu Pen(ne)kow → Pieńkówko

Neu-Crolow → Królewko

Neuenhagen → Jezierzany

Nieczynino → Nosalin

Niederwald → Kłośnik

Nitzlin → Nosalin

Nosalin, wieś, 8 km na pd. w. od Postomina: *Nuczellyn* 1273 (Klempin 1868–1936: VI 354; Trautmann 1948–1949: I 141; Lo-

rentz 1964: 80), *Nitzlin* 1531 (Trautmann 1948–1949: I 141; VO 1896: 134; M100n 1913), *Nutzlin* (Lubinus 1618), *Nützlin* (Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 21), *Nieczynino* (Kozierowski 1934: 95), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 146), *Nosalin* (Rospond 1951: 208; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 749; Mazurkiewicz 1972: 146; WUNM 1981: 543; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 149; Białecki 2002: 145). N. słow., najpewniej dzierż. **Nuczelin* od n.o. **Nuczel*, por. *Nuczek* (Taszycki 1965–1983) (: *nukać* || *nękać* 'nalegać, ponaglać'), z suf. *-in-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 130); formy niem. są adaptacjami fonet. n. słow.; współcz. forma pol. to niedokładna resubstytucja z adid. do n.o. *Nosal* (Taszycki 1965–1983: IV 73), co po dodaniu suf. *-in* dało n. pseudodzierż.; efemer. propozycja Kozierowskiego *Nieczynino* jest błędnym odczytaniem zapisów źródłowych, przez co powstała pol. n. pseudodzierż. od n.o. **Nieczyn* (: *nie czynić*), por. n.o. z przeczeniem *nie-* w (Taszycki 1965–1983), z suf. *-ino*.

Nowa Wieś → Jezierzany

Nowe Chudaczewo → Chudaczewko

Nützlin → Nosalin

Pa(h)low → Pałowo

Palowo → Pałowo

Palowsche Fichten Kat. → Pałówko

Pałowo, wieś, 8 km na pd. w. od Postomina: (*de*) *Palowe* 1333 (Dreger 1748: VIII 212; Lorentz 1964: 82), (*de*) *Palow* 1357 (Trautmann 1948–1949: II 92; Lubinus 1618; Gilly 1789; OVC 1819: 21), *Pahlow* (Schmettau 1780), *Alt-Paalow* (VO 1896: 5), *Alt Paalow* (M100n 1913), *Pałowo* (Kozierowski 1934: 100; Rospond 1951: 231; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 813; Mazurkiewicz 1972: 149; WUNM 1981: 675; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 162; Białecki 2002: 157), *Palowo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 149; Białecki 2002: 157). Słow. n. dzierż. od n.o. *Pal*, *Pala*, *Pała* (Taszycki 1965–1983: IV 181) z suf. *-ov-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 70), gdzie etym. od n.o. **Pała*, n.o. *Abraham von Palow* 1325 (Klempin, Kratz 1863: 61), n.m. *Pałowice*, *Pałówko* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); pol. n. *Palowo* to hiperpoprawna resubstytucja; formy niem. są substytucjami fonet.

n. słow.; z czasem na gruncie niem. n. relac. (dyfer.), złoż. z adi. *alt* ‘stary’ i n.m. *Paalow*.

Pałówko, wieś, 9 km na pd. w. od Postomina: *Palowsche Fichten Kat.* (Gilly 1789), *Neu-Paalow* (VO 1896: 130), *Neu Paalow* (M100n 1913), *Pawłowice* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 149; Białecki 2002: 157), *Pałówko* (Rospond 1951: 231; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 813; Mazurkiewicz 1972: 149; WUNM 1981: 675; M100t 1993; Białecki 2002: 157). Pierwotnie niem. n. relac. (lok.), złoż. z adi. od n.m. → *Pa(a)low*, pol. *Pałowo*, ap. *Fichte* ‘świerk’ w pl. i ap. *Kate* ‘chata’ w pl.; po zmianie czł. określającego na adi. *neu* ‘nowy’ – n. relac. (dyfer.); n. pol. *Pawłowice* pseudopatr. od n.o. *Paweł* (Taszycki 1965–1983: IV 201) z suf. *-owice*; n. *Pałówko* relac. (dyfer.), utworzona od n.m. → *Pałowo* suf. *-ko*.

Pawłowice → Pałówko

Pe(e)st → Pieszcz

Penne(c)kow → Pieńkowo

Piastko → Pieszcz

Piasto → Pieszcz

Pieńkowo Nowe → Pieńkówko

Pieńkowo Stare → Pieńkowo

Pieńkowo, wieś, 2 km na z. od Postomina: *Pinnechowe* 1308 (Klempin 1868–1936: IV 312–315; Trautmann 1948–1949: I 164), *Pinneckowe* 1308 (Lorentz 1964: 84), *Pennekowe* 1438 (Lemcke 1919: 64; Trautmann 1948–1949: I 164), *Pennekow* 1452 (Lemcke 1919: 91), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 171), 1528 (Kratz 1862: 246; Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 22), 1862 (Klempin, Kratz 1863: 647; VO 1896: 139; M100n 1913), *Pannekow* (Lubinus 1618), *Penkou* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279), *Penneckow* 1719 (Stojentin 1895: 282), 1779 (Kratz 1862: 625), *Pieńkowo* (Kozierowski 1934: 102; Rospond 1951: 237; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 840; Mazurkiewicz 1972: 150; WUNM 1981: 726; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 165; Białecki 2002: 161), *Pieńkowo Stare* 1945–1950, n. uż. (Mazurkiewicz 1972: 150; Białecki 2002: 161). – Słow. n. dwuzn.: 1) top. od ap. *pieniek*; 2) dzierż. od n.o. *Pieniek*, *Pieńko* (Taszycki 1965-1983), *Penneke* 1533 (Rzetel-

ska-Feleszko 1973: 70), z suf. *-ov-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 74; Rzetelska-Feleszko 1973: 183), n.m. *Pieńki* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902), *Pieńkowo* (Kęsikowa 1976: 112); n. niem. to substytucje fonet. n. słow.; efemer. n. *Pieńkowo Stare* relac. (dyfer.), złoż. z n.m. *Pieńkowo* i adi. *stary*, por. niżej.

Pieńkówko, wieś, 3 km na pd. od Postomina: *Neu Pennekow* (Gilly 1789), *Neu Penkow* (OVC 1819: 22; M100n 1913), *Neu--Pennekow* (VO 1896: 130), *Pieńkowo Nowe* 1945–1950, n. uż. (Mazurkiewicz 1972: 150), *Pieńkówko* (Rospond 1951: 237; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 840; Mazurkiewicz 1972: 150; WUNM 1981: 726; M100t 1993; Białecki 2002: 161). Pierwotnie niem. n. relac. (dyfer.), złoż. z adi. *neu* 'nowy' i n.m. → *Pen(ne)kow*, pol. *Pieńkowo* (por. wyżej); n. pol. też relac. (dyfer.): *Pieńkowo Nowe* złoż. z n.m. → *Pieńkowo* i adi. *nowy*, a *Pieńkówko* utworzona od n.m. → *Pieńkowo* suf. *-ko*.

Pieszcz, wieś, 5,5 km na pd. w. od Postomina: *Pest* 1390 (Stojentin 1895: 4), 1436 (Lorentz 1964: 84), 1493–1494 (Lemcke 1919: 123), 1495 (Lemcke 1919: 125), 1509 (Stojentin 1900: 93), 1511 (Stojentin 1900: 95), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 169 [*pest*]); Schmettau 1780), *Peest* 1475 (Lemcke 1919: 108, 109), 1478 (Lemcke 1919: 110–112), 1482 (Lemcke 1919: 114–115, 1488 (Lemcke 1919: 119; Gilly 1789; OVC 1819: 21; VO 1896: 139; M100n 1913), *tho Peste* 1496 (Stojentin 1900: 78), *Paist* (Lubinus 1618), *zu Peeste* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278, 279), *Past* 1699 (Stojentin 1895: 270), *Piasto* (Kozierowski 1934: 102, 1945–1950 Mazurkiewicz 1972: 150, Białecki 2002: 161, *Piastko* ibid., *Pieszcz* Rospond 1951: 238; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 841; Mazurkiewicz 1972: 150; WUNM 1981: 729; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 166; Białecki 2002: 161). Słow. n. dzierż. **Pestjь* od n.o. *Piast* (Taszycki 1965–1983) z suf. *-jь* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 175; Rzetelska-Feleszko 1973: 69), n.m. *Piast*, *Piastów*, *Piastoszyn* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); n. niem. to substytucje fonet. n. pierwotnej; n. pol. *Piasto*, *Pieszcz* to błędne resubstytucje n. słow., n. *Piastko* z nieuprawnionym suf. deminutywnym *-ko*.

Postamino → Postomino

Postomino, wieś gminna, 15 km na pn. od Sławna: *Postomino* 1301 (Dreger 1748: V 78; Klempin 1868–1936: IV 12; Perlbach

1881–1882: 527; Lorentz 1964: 93; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: VIII 851; Kozierowski 1934: 106; Rospond 1951: 252; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 910; Mazurkiewicz 1972: 153; WUNM 1982: 33; Rospond 1984: 302; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 176; Białecki 2002: 169), *Pustmin* (Lubinus 1618), 1727 (Stojentin 1895: 271), *Pustemin* 1618 (Kratz 1862: 410 –411), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279), *Pustamin* 1756 (Clericus 1880: 51; Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 23; VO 1896: 145; M100n 1913), *Postamino* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 153; Białecki 2002: 169). Słow. n. dzierż., podstawa jednak nie całkiem jasna, może od n.o. **Postoma* (: **stojati* 'stać' z suf. *-*ьma*), por. n.o. *Poszepta*, *Pośpiech*, *Potacz* (Taszycki 1965–1983) z suf. -*in*- (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 132); formy niem. to substytucje fonet. n. słow.; n. pol. *Postamino* to błędna resubstytucja pod wpływem niem. zapisów z -*a*-.

Przybrzeże → Wicko Morskie

Przybudówka → Korlino

Przybudówka Królewo → Królewko

Pust(a)min → Postomino

Rennberg → Ronino

Ronino, wieś, 5,5 km na z. od Postomina: *Rennberg* (VO 1896: 151), *Rönneberg* (M100n 1913), *Ronino* (Rospond 1951: 273; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 974; Mazurkiewicz 1972: 157; WUNM 1982: 138; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 188; Białecki 2002: 182). Pierwotnie niem. n. dzierż., złoż. z n.o. *Renn* lub *Rönne*, por. n.o. *Johan Adam von Rönne* 1756 (Klempin, Kratz 1863: 421), *Renn* (Bahlow 1985: 420), *Rönn*, *Rönne* ib. 432, i ap. *Berg* 'góra'; n. pol. jest substytucją fonet.-słowotw. z adid. do n.o. *Ron* (: *ronić* 'tracić, gubić') (Rymut 2001: 359) lub *Rone* (: *Jeronim*, *Hieronim*) (Malec 1994: 251; SEMot 2, 62–63), por. *Ron*, *Rona* (Rymut 1992–1994: VIII 138), a suf. -*in*- tworzy n. pseudodzierż.

Rönneberg → Ronino

Rucinowo → Rusinowo

Rusinowo, wieś, 13 km na z. od Postomina: *Rusenhagen* 1444 (Lemcke 1919: 74), *Ruczenhaghen* 1497 (Lemcke 1919: 128), 1505 (Lemcke 1919: 135), *Rutzenhagen* (Lubinus 1618), 1628 (Klempin,

Kratz 1863: 251), *Rützenhagen* (Gilly 1789; OVC 1819: 23; VO 1896: 153; M100n 1913), *Rusinowo* (Kozierowski 1934: 112; Rospond 1951: 279; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 991; Mazurkiewicz 1972: 158; WUNM 1982: 164; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 193; Białecki 2002: 185), *Rucinowo* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 158; Białecki 2002: 185). N. dzierż., prawdop. niem. (ze względu na czas pierwszego zapisu i formę), I czł. to adi. od niem. n.o. *Rusch*, *Ruß*, *Rutsch* lub *Rutz* (Bahlow 1985: 440–441), choć możliwe, że tu słow. n.o. *Rus*, *Rusz* lub *Rosz* (Taszycki 1965–1983), por. n.m. *Rusowa*, *Rusowo*, *Ruszów* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902), *Rydzewo*, *Rusowo* (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 77), gdzie podobne zapisy historyczne, II czł. to niem. ap. *Hagen* 'gaj, żywopłot, ogrodzenie', także 'przysiółek, wybudowanie'; n. pol. *Rusinowo* jest substytucją fonet.-słowotw. z adid. do n.o. *Rusin*, por. *Rus* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1998: 12), *Rusin* (Rymut 2001: 372) i suf. *-owo*, co tworzy n. pseudodzierż., n. *Rucinowo* jest jej wariantem fonet.

Rützenhagen → Rusinowo

Scheddin → Wszedzień

Schlackow → Złakowo

Schöne(n)berg → Bylica

Staniewice, wieś, 6,5 km na pd. od Postomina: *Staniuithze* 1285 (Dreger 1748: III 239; Klempin 1868–1936: II 547; Perlbach 1881–1882: 353; Lorentz 1964: 117), *Staniuitze* 1285 (Klempin 1868–1936: II 547; Perlbach 1881–1882: 353; Dreger 1748: III 239; Lorentz 1964: 117), *Stemptz* 1504 (Lemcke 1919: 133; Trautmann 1948–1949: I 64), *Stempenitze* 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170), *Stemnitz* 1557 (Kratz 1862: 290–291), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 21; VO 1896: 174; M100n 1913), *Stemmentz* (Lubinus 1618), *Staniewice* (Kozierowski 1934: 118; Rospond 1951: 304; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1068; Mazurkiewicz 1972: 163; WUNM 1982: 282; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 212; Białecki 2002: 200), *Stanowice* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 163). Słow. n. patr. od n.o. *Stan*, *Stanio* (Taszycki 1965–1983; Siciński 1973: 74) z suf. *-ovice*, *Staniewice*, *Stanowice* to warianty fonetyczne (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 163; Rzetelska-Feleszko 1973: 126 – tu

etym. od ap. **stąpьcь* na podstawie zapisu z 1504), n.m. *Stanowice* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); n. niem. to substytucje fonet. (z czasem zniekształcone i uproszczone) n. słow.

Stanowice → Staniewice

Stare Chudaczewo → Chudaczewo

Stemnitz → Staniewice

Strand → Królewice

Thienen → Tyn

Thyn → Tyn

Tyn, wieś, 4 km na pd. od Postomina: *Tyne* 1543 (Trautmann 1948–1949: II 68, 69), *De Tine* (Lubinus 1618), *Tino* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278; Lorentz 1964: 124), *Tiehne* (Schmettau 1780), *Thienen* (Gilly 1789; OVC 1819: 22), *Thyn* VO 1896: 180; M100n 1913), *Tyn* (Kozierowski 1934: 127; Rospond 1951: 342; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1180; Mazurkiewicz 1972: 170; WUNM 1982: 489; Białecki 2002: 226), *Tyń* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 170; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 231), 2004 (USC Postomino). N. dwuznaczna: 1) niem. n. dzierż., równa n.o *Tinne*, por. *Tinnemann* (: n.m. *Tinne*) (Bahlow 1985: 518), co możliwe zwłaszcza w świetle zapisu z 1618; 2) (według Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 242) słow. n. top. od ap. **tina* 'błoto' (por. Vasmer 1964–1973: IV 59), z suf. -*ьje*; dzisiejsza forma jest substytucją fonet.-graficzną nazw niem., w formie *Tyń* nieuprawnione zmiękczenie.

Tyń → Tyn

Vietzkerstrand → Wicko Morskie

Wicko Morskie, osada, 9 km na pn. z. od Postomina: *Vieziger Strand* (Gilly 1789), *Vietziger Strand* (OVC 1819: 35), *Vietzkerstrand* (VO 1896: 186), *Vietzker-Strand* (M100n 1913), *Przybrzeże* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 172; Białecki 2002: 233), *Wicko Morskie* (Rospond 1951: 351; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1208; Mazurkiewicz 1972: 172; WUNM 1982: 535; M100t 1993; Białecki 2002: 233). Pierwotnie niem. n. relac. (lok.), złoż. z adi. (w różnych wariantach) od n.m. *Vietzke*, pol. *Wicko* (osada ta istniała po drugiej stronie jez., jest jeszcze na mapie M25 1962)

(por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 226 – tu pomieszanie zapisów Wicka i Wicka Morskiego) i ap. *Strand* ‘wybrzeże, plaża’; n. pol. *Wicko Morskie* jest jej kalką semantyczną; n. *Przybrzeże* to pol. n. top., równa ap. *przybrzeże* (zgodnie z położeniem nad brzegiem morza).

Wilejsko → Jezierzany

Wilhelmine(n) → Wilkowice

Wilkowice, wieś, 5 km na pd. od Postomina: *Wilhelminen* (Gilly 1789; OVC 1819: 21), *Wilhelmine* (VO 1896: 194; M100n 1913), *Wilkowice* (Rospond 1951: 359; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1227; Mazurkiewicz 1972: 174; WUNM 1982: 563; M100t 1993; Białecki 2002: 238). N. niem., zapewne kult. (pam.), równa n.o. fem. *Wilhelmine*, pol. *Wilhelmina*, pierwotnie w pl.; n. pol. *Wilkowice* to substytucja fonet.-słowotw. z adid. do n.o. *Wilk* (Taszycki 1965–1983), a zastosowanie suf. *-owice* powoduje powstanie n. pseudopatr.

Wszedzień, wieś, 8,5 km na z. od Postomina: *Schoddin* (Lubinus 1618), *Scheddin* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251; Lorentz 1964: 105; Gilly 1789; OVC 1819: 24; VO 1896: 160; M100n 1913), *Schedin* (Schmettau 1780), *Wszedzin* (Kozierowski 1934: 133), *Wszędzień*, *Wszędzin* 1945–1950, n. uż. (Mazurkiewicz 1972: 175; Białecki 2002: 242), *Wszedzień* (Rospond 1951: 369; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1273; Mazurkiewicz 1972: 175; WUNM 1982: 625; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 250; Białecki 2002: 242). Słow. n. wielozn.: 1) kult. **Sedin* od verb. *siedzieć*, por. *siedlisko*, *osada*, n.m. *Siedlce*, *Sielna*, *Sielnica*; 2) dzierż. **Šědin* od n.o. *Szady* (Taszycki 1965–1983), por. n.m. *Szadek*, *Szadzko* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902) z suf. *-in-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 135); 3) top. **Šedin* od ap. **sědь*, pol. *szedź*, *szadź* ‘szron’, *szady* ‘siwy’, n. *Szedźna* 1611 (Borek 1968: 210) z suf. *-in-*; współcz. n. *Wszedzień* to hiperpoprawna resubstytucja formy niem. z adid. do n.o. zawierających cząstkę *wsze-*, np. *Wszebąd*, *Wszebor*, *Wszerad* (por. Taszycki 1965–1983; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995: 352) w n. *Wszędzień*, *Wszędzin* nieuprawniona adid. do adv. *wszędzie*.

Wszędzień → Wszedzień

Wszędzin → Wszedzień

Wykroty, osada, 2,5 km na w. od Postomina: *Grünhof* (Gilly 1789; OVC 1819: 23; VO 1896: 69; M100n 1913), *Wykroty* (Rospond 1951: 371; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1281; Mazurkiewicz 1972: 175; WUNM 1982: 640; M100t 1993; Białecki 2002: 243). Pierwotnie niem. n. kult., złoż. z adi. *grün* 'zielony' i ap. *Hof* 'dwór, gospodarstwo'; n. pol. *Wykroty* pseudotop., równa ap. *wykrot* 'zagłębienie w ziemi wraz z korzeniami drzewa przewróconego przez wiatr' w pl.

Złakowo, wieś, 3,5 km na pn. od Postomina: *Slavekow* 1462 (Trautmann 1948–1949: I 159), *Schlawkow* 1493 (Kratz 1862: 141), *Schlakow* 1493 (Kratz 1862: 141), 1690 (Kratz 1862: 567–571), *Slakow* 1519 (Kratz 1862: 222–223; Lubinus 1618), *zu Schlawekow* 1580 (Kratz 1862: 331–332), *Schlaukou* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278; Kratz 1862: 448), *Schlawkou* 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279), *Schlackow* 1672 (Kratz 1862: 538–541), 1706 (Stojentin 1900: 441; Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 35), 1862 (Klempin, Kratz 1863: 649, 657; VO 1896: 161; M100n 1913; Lorentz 1964: 105), *Złakowo* (Kozierowski 1934: 136; Rospond 1951: 386; M25 1962; Jodłowska, Pypno, Rączka 1967: 1358; Mazurkiewicz 1972: 178; WUNM 1982: 772; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 258; Białecki 2002: 253), *Koryciany* 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 178; Białecki 2002: 253). Słow. n. dzierż. **Sławkowo* od n.o. *Sławek* (Taszycki 1965–1983) z suf. *-ov-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 81), n.o. *Zlaweke reddemers son* 1325 (Klempin, Kratz 1863: 41), *Schlaweke* 1326 (Klempin, Kratz 1863: 101), n.m. *Sławków*, *Sławkowice* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902); n. niem. to substytucje fonet. (z czasem uproszczenie grupy *wk* > *k*) n. pierwotnej; n. pol. *Złakowo* to błędna resubstytucja, oparta na ostatniej formie niem.; n. *Koryciany* pseudoetn. od n.o. *Koryto* (Taszycki 1965–1983; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995: 120) z suf. *-any*.

3. Podsumowanie

Klasyfikacja nazw:

A. Nazwy słowiańskie (18):
1) topograficzne (1)
a) sekundarne, z suf. *-ьsk-* (1): *Łącko*

2) kulturowe (1)
   a) sekundarne, z suf. *-in* (1): **Karczyno*
3) dzierżawcze (11)
   a) sekundarne (11):
      – z suf. *-in* (4): *Dzierżęcin*, *Korlino*, **Nuczelin*, *Postomino*
      – z suf. *-ov* (6): **Chudziszewo*, *Królewo*, *Marszewo*, **Moszewo*, *Pałowo*, **Sławkowo*
      – z suf. *-jь* (1): **Pestjь*
4) patronimiczne (2): **Masławice*, *Staniewice* (*Stanowice*)
5) dwuznaczne (3)
   a) sekundarne (3):
      – z suf. *-in* (2): *Kanin*, *Sedin* (*Šědin*, *Šedin*)
      – z suf. *-ov* (1): *Pieńkowo*

B. Nazwy niemieckie (37):
1) topograficzne (3)
   a) prymarne (1): *Strand*
   b) komponowane (2): *Schön(en)berg*, *Niederwald*
2) kulturowe (4)
   a) prymarne (2): *Katen*, *Wilhelmine(n)*
   b) komponowane (2): *Neuenhagen*, *Grünhof*
3) dzierżawcze (3)
   a) komponowane (3): *Natzmershagen*, *Rönneberg* (*Rennberg*), *Rützenhagen*
4) relacyjne (9)
   a) dyferencyjne (6): *Alt Kuddezow*, *Neu Kuddezow*, *Neu Krolow* (*Neu-Crolow*), *Alt Paalow*, *Neu Paalow*, *Neu Pen(ne)kow*
   b) lokalizujące (3): *Krolowsche Strand* (*Crolow Strand*, *Krolower Strand*), *Palowsche Fichten Kat.*, *Vietzkerstrand*
5) substytucje (adaptacje) nazw słowiańskich, prymarne (18): *Dörsentin*, *Kuddezow*, *Can(n)in* (*Kan(n)in*), *Car(t)zin* (*Kar(t)zin*), *Corlin* (*Korlin*, *Cörlin*, *Körlin*), *Krolow* (*Crolow*), *Lan(t)zig*, *Marsow*, *Masselwitz*, *Mei(t)zow*, *Nützlin* (*Nitzlin*), *Pa(h)low*, *Penne(c)kow*, *Pe(e)st*, *Pust(a)min*, *Stemnitz*, *Scheddin*, *Schlackow*

C. Nazwy polskie (46)
1) (pseudo)topograficzne (4)
   a) prymarne (3): *Bylica*, *Przybrzeże*, *Wykroty*

b) sekundarne, z suf. *-no* (1): *Jeziorno*
2) (pseudo)kulturowe (2)
a) prymarne (1): *Przybudówka*
b) sekundarne, z suf. *-ik* (1): *Kłośnik*
3) (pseudo)patronimiczne (4)
a) sekundarne, z suf. *-ice* (4): *Królewice*, *Jankowice*, *Pawłowice*, *Wilkowice*
4) (pseudo)dzierżawcze (4)
a) sekundarne (4):
– z suf. *-in* (2): *Nieczynino*, *Ronino*
– z suf. *-ov* (2): *Chudaczewo*, *Rusinowo* (*Rucinowo*)
5) pseudoetniczne (2): *Jeziorzany* (*Jezierzany*), *Koryciany*
6) relacyjne (10)
a) ponowione, prymarne (1): *Chudaczewo*
b) dyferencyjne (9):
– sekundarne, z suf. *-ko* (4): *Chudaczewko*, *Królewko*, Pałówko, *Pieńkówko*
– komponowane (5): *Nowe Chudaczewo*, *Stare Chudaczewo*, *Przybudówka Królewo*, *Pieńkowo Stare*, *Pieńkowo Nowe*
7) substytucje nazw niemieckich, prymarne (5): *Górsko*, *Jackowo*, *Jarosławiec*, *Nacmierz* (*Naćmierz*), *Tyn* (*Tyń*)
8) resubstytucje (12): *Karsino*, *Marzewo*, *Marszewo*, *Masłowice*, *Mazów*, *Mozewo*, *Palowo*, *Piasto*, *Pieszcz*, *Postamino*, *Wszedzień* (*Wszędzień*, *Wszędzin*), *Złakowo*
9) dwuznaczne (1)
a) sekundarne, z suf. *-ov* (1): *Korytkowo*.
10) kalki z adaptacjami słowotwórczymi (2): *Nowa Wieś*, *Wicko Morskie*

D. Hybrydy (1): *Jershöft* (*Gartzhouede*)

E. Dwuznaczne (2): *Görshagen* (*Gorieshagen*), *Thyn*

F. Niejasne (2): *Jagasowo*, *Wilejsko*

W gminie Postomino istnieje obecnie 35 miejscowości, dla których było lub jest używanych w sumie 106 nazw, nie licząc wariantów ortograficznych i gramatycznych. Co najmniej 18 toponimów

ma genezę słowiańską, a kilka kolejnych prawdopodobnie. W okresie kolonizacji niemieckiej i później zostały one przejęte przez osadników i zniekształcone, tylko w niewielkim stopniu przetrwały przez wieki. Niemcy z kolei zakładali następne miejscowości, którym nadawali swoje nazwy. Wszystkie nazwy po 1945 roku zostały albo odtworzone (słowiańskie, przeważnie poprawnie), albo w różny sposób adaptowane do języka polskiego (niemieckie).

W zakresie semantyki spotykamy przede wszystkim wiele nazw osobowych słowiańskich, niemieckich i polskich, które są podstawą omówionych nazw miejscowych. Pokazują one, jak zmieniała się historia tej ziemi, gdyż nazewnictwo jest jej wiernym odbiciem. Jeśli chodzi o strukturę, to nazwy słowiańskie i polskie są zwykle sekundarne (tworzone za pomocą sufiksów) i prymarne, natomiast niemieckie – najczęściej komponowane, czasami prymarne, nie wystąpiła natomiast żadna nazwa sekundarna.

Bibliografia

BAHLOW H. 1985. *Deutsches Namenlexicon*, b.m.w.: Suhrkamp Taschenbuch Verlag.

BELCHNEROWSKA A. 1995. *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego*. *Pomorskie monografie toponomastyczne*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.

BIAŁECKI T. (red.) 2002. *Słownik współczesnych nazw geograficznych Pomorza Zachodniego z nazwami przejściowymi z lat 1945–1948*, Szczecin: Książnica Pomorska, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Państwowe w Szczecinie.

BOREK H. 1968. *Zachodniosłowiańskie nazwy toponimiczne z formantem -ьn*, Wrocław: Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

BOREK H. 1988, *Nazwy relacyjne w toponimii*, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna*, K. Zierhoffer (red.). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 43–51.

BREZA E. 2002. *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, t. II, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

CHLUDZIŃSKI A. 2000. *Toponimia powiatu białogardzkiego*, Poznań: Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM (maszynopis rozprawy doktorskiej).

CHLUDZIŃSKI A. 2001. Sposoby adaptacji słowiańskich nazw geograficznych z ziemi białogardzkiej w języku niemieckim, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów, materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 września 2000 r.*, W. Łysiak (red.). Poznań: Muzeum Pomorza Środkowego,

Muzeum – Zamek w Darłowie, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM, Instytut Slawistyki PAN, 53–63.

CIEŚLIKOWA A., MALEC M., RYMUT K. (red.) 1995–2000. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1–6, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, Instytut Języka Polskiego PAN.

CLERICUS L. 1880. *Geschichte des Geschlechts der Herren, Freiherren und Grafen von Puttkamer*, Berlin: Grosser.

DREGER F. VON 1748. *Codex Diplomaticus oder Uhrkunden, so die Pommersch-Rügianisch- und Caminsche auch andere benachbarte Lande angehen,* Band I: *bis Anno 1269*, Stettin. [Band II–XI materiały rękopiśmienne w Centralnej Bibliotece Wojska Polskiego, sygn. Rkps. 501].

FROESE U. 1938. *Das Kolonisationswerk Friedrich des Großen. Wesen und Vermächtnis*, Heidelberg – Berlin: Vowinckl.

GILLY D. 1789. *Karte des Königl. Preuss. Herzogthums Vor- und Hinter Pommern*, Berlin: Simon Schropp & Comp.

HEYDEN H. (red.). 1961–1964. *Protokolle der pommersches Kirchenvisitationen*, t. I–III, Köln – Graz: Böhlau.

JODŁOWSKA J., PYPNO W., RĄCZKA E. 1967. *Spis miejscowości PRL*, Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.

KĘSIKOWA U. 1976. *Nazwy geograficzne Pomorza Gdańskiego z sufiksem -ov-. Pomorskie monografie toponomastyczne*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.

KLEMPIN R. 1868–1936. *Pommersches Urkundenbuch*, t. I–VII, Stettin: Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern.

KLEMPIN R., KRATZ G. 1863. *Matrikeln und Verzeichnisse der pommerschen Ritterschaft vom XIV bis das XIX Jahrhundert*, Berlin: Mittler's Sortimentsbuchhandlung.

KOZIEROWSKI S. 1934. *Atlas nazw geograficznych Słowiańszczyzny Zachodniej*, z. 1: *Pomorze Zachodnie*, Poznań: Zakłady Graficzne.

KRATZ G. 1862. *Urkundenbuch zur Geschichte des Geschlechts von Kleist*. Berlin: H. Schindler.

LEMCKE H. (red.) 1919. *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Lemcke Rugenwold*, Stettin: Léon Saunier Buchhandlung.

LORENTZ F. 1964. *Slawische Namen Hinterpommerns*, F. Hinze (red.). Berlin: Akademie Verlag.

LUBINUS E. 1618. *Nova Illustrissimi Principatus Pomeraniae Descriptio cum adjuncta Principum Genealogia et Principum veris et potiorum Urbium imaginibus et Nobilium Insignibus*, Amsterdam.

LÜBBEN A. 1980. *Mittelniederdeutsches Handwörterbuch*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

M100N 1913. *Niemiecka mapa topograficzna w skali 1 : 100 000.*

M100T 1993. *Polska mapa topograficzna w skali 1 : 100 000*, Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP, Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych.

M25 1962. *Polska mapa topograficzna w skali 1 : 25 000*, Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP.

MALEC M. 1971. *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław: Ossolineum.

MALEC M. 1982. *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław: Ossolineum.

MALEC M. 1994. *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.

MAZURKIEWICZ M. 1972. *Zmiany w nazewnictwie miejscowości Pomorza Zachodniego po 1945 r.*, cz. II: *woj. koszalińskie*, Szczecin: Instytut Zachodnio-Pomorski w Szczecinie, Ośrodek Badań Naukowych KTSK w Koszalinie.

NIECKULA F. 1971. *Nazwy miejscowe z sufiksami -ov-, -in- na obszarze Wielkopolski i Małopolski*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.

OVC 1819. *Ortschafts-Verzeichniss des Regierungs-Bezirks Cösslin*, Berlin: G. Hahn.

PERLBACH M. VON (red.) 1881–1882. *Pommerellisches Urkundenbuch*, Danzig: Kafemann.

PODLAWSKA D. 1990. *Nazwy miejscowe z terenu XVI-wiecznego województwa poznańskiego*, Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.

ROSPOND S. 1951. *Słownik nazw geograficznych Polski Zachodniej i Północnej*, Wrocław, Warszawa: Polskie Towarzystwo Geograficzne.

ROSPOND S. 1957. *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.

ROSPOND S. 1969. *Słowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem *-ьsk-*, Wrocław: Ossolineum.

ROSPOND S. 1984. *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Wrocław: Ossolineum.

RYMUT K. 1992–1994. *Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*, t. I–X, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.

RYMUT K. (red.) 1996–2003. *Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany*, t. I–V, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe DWN.

RYMUT K. 2001. *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. II, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.

RZETELSKA-FELESZKO E. 1973. *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne*, Wrocław: Komitet Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.

RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1985. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.

SCHMETTAU 1780. *Schmettausche Karten von Pommern*, [w:] *Historischer Atlas von Pommern*, F. Engel (red.). Köln–Wien: Böhlau.

SICIŃSKI B. 1973. Patronimiczne nazwy miejscowe na Pomorzu, *Onomastica Slavogermanica* **8**: 43–83.

SŁAWSKI F. 1952–1982. *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I–V, Kraków: Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego.

STOJENTIN M. VON 1895. *Beiträge zur Geschichte des uradeligen Geschlechts von Stojentin pommerschen Ursprungs*, Braunschweig: Sattler.

STOJENTIN M. VON (red.) 1900. *Geschichte des Geschlechts von Zitzewitz*, t. 2, Stettin: Herrcke & Lebeling.

SULIMIERSKI F., CHLEBOWSKI B., WALEWSKI W. (red.) 1880–1902. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I–XV, Warszawa: Filip Sulimierski i Władysław Wawelski.
ŚWIETLICKA A., WISŁAWSKA E. 1998. *Słownik historyczny miast i wsi województwa słupskiego. Przewodnik bibliograficzny*, Słupsk: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręg Słupski.
TASZYCKI W. 1946. *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustalenie podziału*, Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
TASZYCKI W. 1958. *Rozprawy i studia polonistyczne*, t. I, Wrocław–Kraków: Ossolineum.
TASZYCKI W. (red.) 1965–1983. *Słownik staropolskich nazw osobowych*, t. I–VI, Kraków–Wrocław: Ossolineum.
TRAUTMANN R. 1948–1949. *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen*, t. I–II, Berlin.
TRAUTMANN R. 1950. *Die slavischen Ortsnamen Mecklenburgs und Holsteins*, Berlin: Akademie Verlag.
VASMER M. 1964–1973. *Russisches etymologisches Wörterbuch*, t. I–IV, Heidelberg: Winter.
VO 1896. *Verzeichnis sämtlicher Ortschaften der Provinz Pommern*, Berlin: Reichsdruckerei.
WUNM 1980–1982. *Wykaz urzędowych nazw miejscowości w Polsce*, t. I–III, Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.

SKRÓTY WYRAZOWE

adi.	adiectivum (przymiotnik)
adid.	adideacja
ap.	appellativum (rzeczownik pospolity)
cz.	część
czł.	człon
dem.	deminutywny
dial.	dialekt, dialektalny
dniem.	dolnoniemiecki
dwuzn.	dwuznaczny
dyfer.	dyferencyjny
dzierż.	dzierżawczy
efemer.	efemeryczny
etym.	etymologia
fakult.	fakultatywny
fonet.	fonetyczny
gw.	gwarowy
im.	imię
j.	jezioro
jw.	jak wyżej

k.	koło
kasz.	kaszubski
komp.	komponowany
kult.	kulturowy
lok.	lokalizujący
ł.	łąka
m.	miejsce
metafor.	metaforyczny
n.	nazwa
nazw.	nazwisko
niem.	niemiecki
n.l.	nazwa terenowa lądowa
n.m.	nazwa miejscowa
n.o.	nazwa osobowa
n.rz.	nazwa rzeki
n.uż.	nazwa używana, potoczna, oprócz oficjalnej
n.w.	nazwa terenowa wodna
ob.	obecnie
os.	osada
pam.	pamiątkowy
patr.	patronimiczny
pd.	południe, południowy
pl.	pluralis (liczba mnoga)
pn.	północ, północny
pol.	polski
pom.	pomorski
ponow.	ponowiony
por.	porównaj
prawdop.	prawdopodobnie
ps.	prasłowiański
rel.	relacyjny
rod.	rodowy
rz.	rzeka
sg.	singularis (liczba pojedyncza)
słow.	słowiański
słowotw.	słowotwórczy
suf.	sufiks
śrdniem.	średnio-dolno-niemiecki
śrwniem.	średnio-wysoko-niemiecki
top.	topograficzny
ts.	to samo, tak samo
verb.	verbum (czasownik)
w.	wschód, wschodni
współcz.	współczesny
z.	zachód, zachodni
złoż.	złożony

ZNAKI

→	odsyłacz do wyrazu hasłowego
*	rekonstrukcja (brak zapisu źródłowego)
>	kierunek zjawiska
:	pochodność wyrazu

Ortsnamen in der Gemeinde Postomino/Pustamin

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die 35 Ortschaften der Gemeinde Pustamin/Postomino sind im Laufe der Zeit mit zusammen 106 Namen benannt worden, orthographische und grammatische Abweichungen nicht mitgezählt. Ungefähr 18 dieser Toponyme (Ortsnamen) sind slawischer Abstammung, einige andere wahrscheinlich. Während der Zeit der deutschen Kolonisierung, auch noch später, wurden die Namen von den Siedlern übernommen, fast gar nicht verändert. Die Deutschen haben den von ihnen angelegten Ortschaften deutsche Namen gegeben. Nach 1945 wurde die frühere slawische Benennung wieder angewendet, die deutschen Namen auf verschiedene Art der polnischen Sprache angeglichen.

Im Bereich der Semantik finden wir viele slawische, deutsche und polnische Personennamen, die dann als Ortsnamen angewendet wurden. Sie sind Dokumente dafür, wie sich die Geschichte dieses Landstriches verändert hat. Wenn es um die Struktur der Namen geht, so sind die slawischen und die polnischen meistens sekundär und primär (mit Hilfe von Nachsilben gebildet), die deutschen dagegen – ausgedachte (komponierte), nur manchmal primär. Ein sekundärer Name ist nicht aufgetreten.